

معاونت هماهنگی توزیع
توانیر

شرکت توانیر

حریم شبکه های برق

دفتر نظارت بر توزیع

بهار ۱۳۹۱

قانون سازمان برق ایران
مصوب ۱۳۴۶/۴/۱۹

ماده 16- وزارت آب و برق ، موسسات و شرکتهای تابع می توانند در صورتی که احتیاج به خرید اراضی، ابنیه ، مستحدثات و تاسیسات تولید - انتقال و توزیع نیروی برق متعلق به اشخاص حقیقی یا حقوقی داشته باشند به شرح زیر خریداری و تصرف نمایند.

الف) تعیین بهای اراضی، ابنیه ، مستحدثات و تاسیسات تولید - انتقال و توزیع نیروی برق از طریق توافق بین دستگاه اجرایی و مالکین آنها به عمل می آید و در صورت عدم توافق هیأتی مرکب از دادستان کل ، وزیر آب و برق و مدیرکل ثبت یا نمایندگان آنان با توجه به نظر کارشناسان بهای اموال مورد بحث را تعیین خواهند کرد و رأی هیأت قطعی است.

ب) ملاک تعیین قیمت اراضی، ابنیه و مستحدثات عبارت از بهای عادلانه مشابه آنها واقع در حوزه عملیات در سال قبل از تاریخ تصویب طرح، بدون در نظر گرفتن منظور از خرید و تاثیر اجرای عملیات در قیمتتها خواهد بود.

ج) ملاک تعیین قیمت تاسیسات تولید- انتقال و توزیع برق در صورتی که تاسیسات مزبور طبق اصول فنی نگهداری شده باشد، بهای خریداری تاسیسات مزبور را در آغاز کار، پس از کسر مبالغ مربوط به استهلاک، طبق جدول منضم به این قانون خواهد بود. در مواردی که مدت استهلاک سپری شده باشد ولی تاسیسات مذکور قابل استفاده باشند وزارت آب و برق موسسات و شرکتهای تابع می توانند تاسیسات مزبور را به بهایی که از ده درصد قیمت خرید اولیه تجاوز نکند، طبق نظر کارشناس خریداری نمایند. بهای خریداری تاسیسات مزبور در آغاز کار باید متکی به اسناد مثبت باشد و در صورت فقد اسناد یا قابل اعتماد نبودن اسناد کارشناس بهای خرید اولیه را با توجه به مشابه آن در تاریخ تعیین خواهد نمود.

د) در صورتیکه تاسیسات مورد خریداری مطابق اصول فنی نگهداری نشده باشد بر مبنای فوق الذکر ارزیابی شده و کسر قیمت حاصله در نتیجه عدم نگهداری طبق اصول فنی از طرف کارشناس تشخیص و از بهای مقرر کسر خواهد شد.

ه) بهای املاک مزروعی و باغات و قلمستانها طبق بند ب تعیین و با رعایت ماده 5 قانون طرز تقویم و تملک اراضی مورد نیاز سد لتیان به مالک و کشاورزان پرداخت خواهد شد.
و) نسبت به املاک موقوفه طبق مقررات فوق عمل خواهد شد و در صورتیکه فروش آنها مجاز نباشد به طریق اجاره طویل المدت استفاده خواهد شد.

ز) در صورتیکه مالک به انتقال ملک و متولی موقوفه به اجاره دادن و تحویل آن رضایت ندهد دادستان محل با رعایت مقررات این قانون از طرف او سند انتقال و یا اجاره ملک مورد نظر را پس از سپردن قیمت یا مال الاجاره پنج سال در صندوق ثبت اسناد امضاء و در مدت یک ماه به تخلیه قطعی ملک اقدام می‌نماید و در هر حال عدم توافق متولی موقوفه به اجاره و یا منبع مال الاجاره مانع عملیات وزارت آب و برق نیست .

تبصره 1- در موارد ضروری ، با تصویب وزیر آب و برق انجام تشریفات ارزیابی و پرداخت بهای خرید مانع تصرف و انجام کار نیست .

تبصره 2 - بهای تاسیسات متعلق به شهرداری‌ها به شرح فوق ارزیابی خواهد شد، ولی به جای پرداخت نقدی شهرداری مربوطه معادل ارزش تاسیسات و یا سهام خود در شرکت برق منطقه‌ای شریک شده و سهام خواهد داشت.

ماده 18- وزارت آب و برق و موسسات و شرکتهای تابع آن مجاز می‌باشند در صورت لزوم در معابر عمومی شهرها و حریم اماکن ، مستغلات و املاک به نصب تاسیسات انتقال و توزیع نیروی برق اقدام نمایند و همچنین می‌تواند از دیوارهای مستغلات و اماکن خصوصی که مشرف به معابر عمومی می‌باشد و زمین‌های زارعتی تا آنجایی که صرفاً موجب خرابی و سلب استفاده متعارف از املاک مردم نشود به منظور نصب وسایل انتقال و توزیع (از قبیل پایه - مقره - جعبه انشعاب - پایه چراغ و امثالهم) و همچنین عبور کانال خطوط برق مجاناً استفاده کند رعایت حریم خطوط انتقال و توزیع نیروی برق از طرف مالکین الزامی است در صورتیکه مالک بخواهد در تغییر ، تعمیر یا تجدید ساختمان اقدام نماید که مستلزم تغییر محل وسایل انتقال و توزیع برق باشد وزارت آب و برق مکلف است فوراً نسبت به تغییر محل وسایل انتقال و توزیع نیروی برق اقدام نماید.

تبصره 1- در صورتیکه اراضی واقع در خارج از محدوده شهرها که در مسیر خطوط انتقال و توزیع نیروی برق و نصب پایه‌ها قرار می‌گیرد، مستحکمات و اعیانی وجود داشته باشد که بر اثر احداث خطوط انتقال و توزیع نیروی برق و نصب پایه‌ها از بین برود و یا خسارتی به آنها وارد شود، وزارت آب و برق و موسسات و شرکتهای تابعه آن باید خسارت مالک اعیانی را به ترتیب مذکور در ماده 16 این قانون جبران نمایند. بدون اینکه وقفه‌ای در کارهای احداث خطوط انتقال و توزیع برق ایجاد شود.

تبصره 2- حریم خطوط انتقال و توزیع نیروی برق اعم از هوایی و زیر زمینی با توجه به ولتاژ برق با پیشنهاد وزارت آب و برق و تصویب هیأت وزیران تعیین خواهد شد.

ماده 19- در صورتیکه در مسیر خطوط هوایی نیروی برق درختانی باشد که ایجاد مخاطرات فنی نمایند وزارت آب و برق و موسسات و شرکتهای تابع آن می توانند اقدام به هرس یا قطع درختان نمایند بهای درختان قطع شده طبق ماده 16 این قانون پرداخت خواهد شد.

تصویب نامه شماره ۲۹۰۵۲ حریم خطوط هوایی انتقال
و توزیع نیروی برق
مصوب ۱۳۴۷/۱۰/۸

هیأت وزیران در جلسه مورخ 47/10/7 بنا به پیشنهاد شماره 310/10988/17192-
47/7/24 وزارت آب و برق به استناد تبصره 2 ماده 18 قانون سازمان برق ایران حریم
خطوط انتقال و توزیع نیروی برق را در یازده ماده و شش تبصره به شرح پیوست
تصویب نمودند. اصل تصویب نامه در دفتر نخست وزیر است.

حریم خطوط هوایی انتقال و توزیع نیروی برق

ماده 1 تعاریف

تعاریف اصلاحات به کار برده شده در این تصویب نامه به شرح زیر می باشد:

الف) محور خط: خطی است فرضی رابط بین مراکز پایه ها در طول خطوط هوایی نیروی

برق

ب) مسیر خط: نواری است از زمین در طول خطوط هوایی انتقال و توزیع حاصل از

تصویر هادی های جانبی خط بر روی زمین .

پ) حریم:

1- حریم درجه یک: دو نوار است در طرفین مسیر خط و متصل به آن که عرض هر یک از این دو نوار در سطح افقی در این تصویب نامه تعیین شده است.

2- حریم درجه دو: دو نوار است در طرفین حریم درجه یک و متصل به آن، فواصل افقی حد خارجی حریم درجه دو از محور خط در هر طرف در این تصویب نامه تعیین شده است.

ت) ردیف ولتاژ: ولتاژ اسمی خطوط نیروی برق است.

ث) محدوده شهر: حدودی است که از طرف انجمن شهر یا قائم مقام قانونی آن با تأیید مراجع مندرج در قانون قبل از تاریخ طرح نهایی هر یک از خطوط نیروی برق برای آن شهر تعیین گردیده است.

تبصره : تاریخ طرح نهایی خطوط نیروی برق از طرف وزارت آب و برق یا سازمانهای اجرایی آن اعلام می شود.

ج) خطوط هوایی فشار قوی: خطوطی است که دارای ولتاژ یک هزار ولت و بالاتر می باشد.

چ) خطوط هوایی فشار ضعیف: خطوطی است که دارای ولتاژ کمتر از یک هزار ولت می باشد.

ماده 2- حریم خطوط هوایی فشار قوی نیروی برق در خارج از محدوده شهرها به دو درجه تقسیم و نسبت به ولتاژهای مختلف به شرح زیر تعیین می‌شود:

الف) حریم درجه یک خطوط هوایی نیروی برق ردیف ولتاژ یک هزار تا بیست هزار ولت، برابر سه متر در هر طرف مسیر خط بوده و حد خارجی حریم درجه دو در هر طرف به فاصله پنج متر از محور خط می‌باشد.

ب) حریم درجه یک خطوط هوایی نیروی برق ردیف ولتاژ سی و سه هزار ولت برابر پنج متر در هر طرف مسیر خط بوده و حد خارجی حریم درجه دو در هر طرف به فاصله پانزده متر از محور خط می‌باشد.

پ) حریم درجه یک خطوط هوایی نیروی برق ردیف ولتاژ شصت و سه هزار ولت برابر سیزده متر در هر طرف مسیر خط بوده و حد خارجی حریم درجه دو در هر طرف به فاصله بیست متر از محور خط می باشد.

ت) حریم درجه یک خطوط هوایی نیروی برق ردیف ولتاژ یک صد و سی و دو هزار ولت برابر پانزده متر در هر طرف مسیر خط بوده و حد خارجی حریم درجه دو در هر طرف به فاصله سی متر از محور خط می باشد.

ث) حریم درجه یک خطوط هوایی نیروی برق ردیف ولتاژ دویست و سی هزار ولت برابر هفده متر در هر طرف مسیر خط بوده و حد خارجی حریم درجه دو در هر طرف به فاصله چهل متر از محور خط می باشد.

ج) حریم درجه یک خطوط هوایی نیروی برق ردیف ولتاژ چهارصد و پانصد هزار ولت برابر بیست متر در هر طرف مسیر خط بوده و حد خارجی حریم درجه دو در هر طرف به فاصله پنجاه متر از محور خط می باشد.

چ) حریم درجه یک خطوط هوایی نیروی برق ردیف ولتاژ هفتصد و پنجاه هزار ولت برابر بیست و پنج متر در هر طرف مسیر خط بوده و حد خارجی حریم درجه دو در هر طرف به فاصله شصت متر از محور خط می باشد.

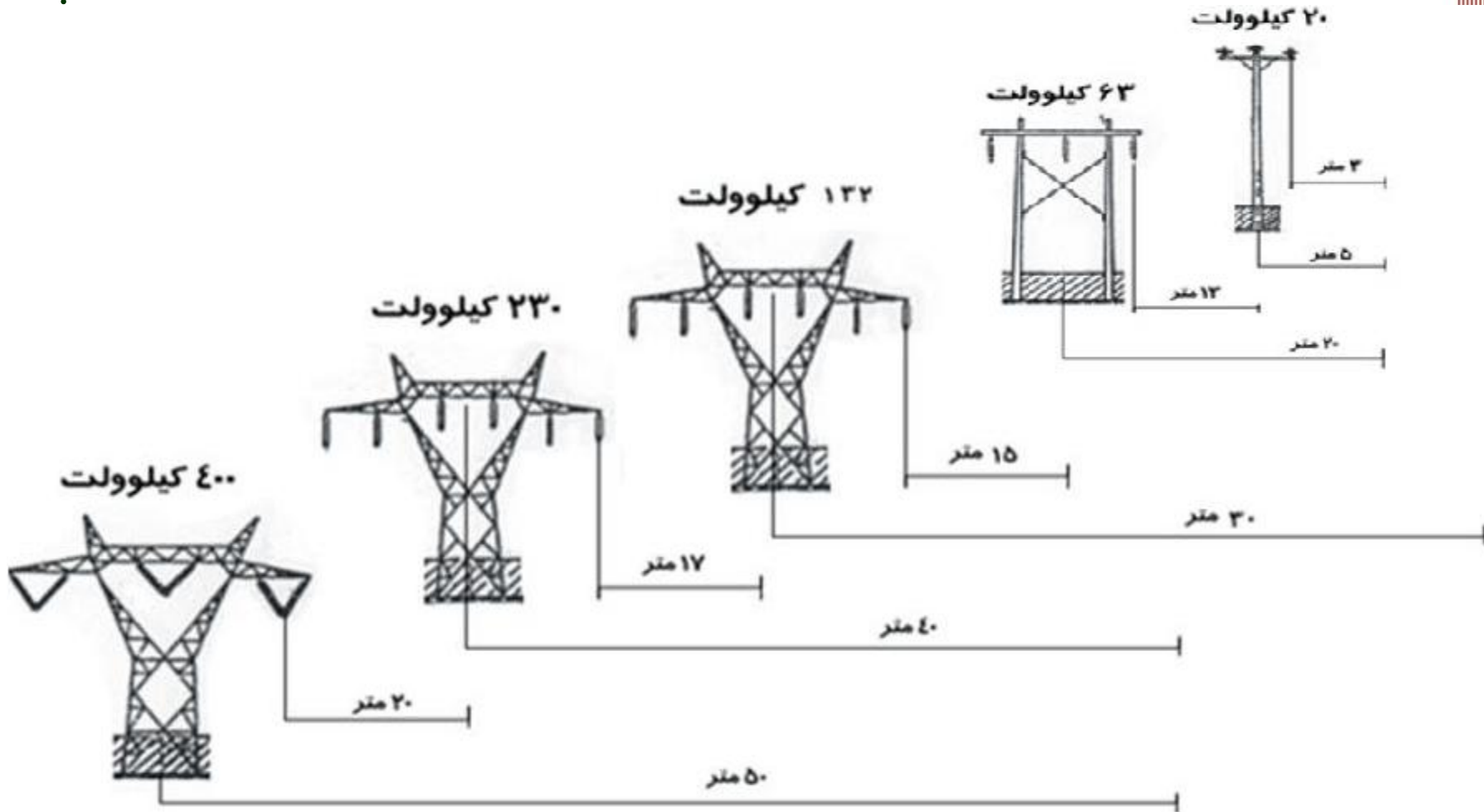
تبصره ۱- در صورتیکه ردیفهای ولتاژی در آینده بین ردیفهای ولتاژ مذکور در این ماده به وجود آید حریم درجه یک و حریم درجه دو آن به تناسب حریم نزدیکترین ردیف ولتاژ آن تعیین خواهد شد.

تبصره ۲- تعیین و تشخیص ردیف ولتاژ خطوط نیروی برق با وزارت آب و برق می باشد.

حریم خطوط برق

ماده 3 - در صورتیکه عبور خطوط هوایی فشار قوی نیروی برق در داخل محدوده شهرها به تشخیص وزارت آب و برق لازم باشد و احداث تمام یا قسمتی از آن از نظر رعایت فواصل لازم و سایر جهات فنی و ایمنی به شرح اندازه‌های حریم درجه یک مذکور در ماده 2 این تصویب نامه در معابر عمومی و حریم اماکن ممکن نباشد و ایجاد خط عرفاً موجب سلب استفاده متعارف از املاک اشخاص شود وزارت آب و برق و موسسات تابع طبق ماده 16 قانون برق ایران اقدام خواهد کرد.

تبصره 1 - در داخل محدوده شهرها فواصلی که برای رعایت ایمنی و سایر جهات فنی خطوط انتقال و توزیع نیروی برق در نظر گرفته می شود می تواند متناسب با فواصل پایه ها تا سی درصد کمتر از مقدار مقرر برای حریم درجه یک مذکور در ماده 2 این تصویب نامه طبق نظر وزارت آب و برق باشد.

تبصره 2 - در مورد توسعه محدوده شهر و در اراضی و املاک واقع در خارج از محدوده ای که قبلاً خطوط نیروی برق با استفاده از حق حریم آن ایجاد شده ، وزارت آب و برق و موسسات و شرکتهای تابعه کماکان از حق حریم درجه یک استفاده می نمایند. لیکن اراضی مشمول حریم درجه دو با تقویت خط از حریم خارج می شود.

تبصره 3- مفاد این ماده و تبصره های آن با تشخیص وزارت نیرو به مناطق واجد شرایط در خارج از محدوده شهرها نیز تسری داده می شود .

ماده 4- در مسیر و حریم درجه یک اقدام به هر گونه عملیات ساختمانی و ایجاد تاسیسات مسکونی و تاسیسات دامداری یا باغ و درختکاری و انبار داری تا هر ارتفاع ممنوع می باشد و فقط ایجاد زراعت فصلی و سطحی ، حفر چاه، قنات ، راهسازی و شبکه آبیاری مشروط بر این که سبب ایجاد خسارت برای تاسیسات خطوط انتقال نگردد با رعایت ماده 8 این تصویب نامه بلامانع خواهد بود.

توضیح تبصره 3- این تبصره بر اساس مصوبه شماره ۹۱۴۵/ت/۲۳۲۹۳ مورخ ۱۳۸۰/۳/۶ هیئت محترم وزیران به ماده ۳ اضافه گردید .

تبصره 1- ایجاد شبکه آبیاری و حفر چاه و قنوات و راهسازی در اطراف پایه‌های خطوط نباید در فاصله کمتر از سه متر از پی پایه‌ها انجام گیرد.
ماده 5- در حریم درجه دو فقط ایجاد تاسیسات ساختمانی اعم از مسکونی، صنعتی و مخازن سوخت تا هر ارتفاع ممنوع می‌باشد.

ماده 6- در صورتیکه در نتیجه عملیات تعمیراتی و بازرسی خطوط نیروی برق خسارتی به اعیان و مستحقات موجود در ملکی وارد آید وزارت آب و برق و موسسات و شرکتهای تابع خسارت مالک اعیانی را جبران خواهند نمود.

ماده 7- در صورتی که اشخاص بر خلاف مقررات این آئین نامه عملیات یا تصرفاتی در حریم درجه یک و دو خطوط انتقال و توزیع بنمایند مکلفند به محض اعلام ماموران وزارت آب و برق و موسسات و شرکتهای تابع عملیات و تصرفات را متوقف و به هزینه خود در رفع آثار و عملیات و تصرفات اقدام نمایند.

ماده 8- برای کلیه عملیاتی که بوسیله اشخاص حقیقی یا حقوقی به منظور راهسازی، کارهای کشاورزی، حفر چاه و قنوات، عبور و حمل بار و ماشین آلات و نظایر آن در مسیر و حریم خطوط نیروی برق انجام می‌گیرد باید اصول حفاظتی به منظور جلوگیری از بروز خطرات جانبی و ورود خسارات مالی رعایت شده و در مورد حفر چاه و قنوات و راهسازی قبلاً از مسئولین عملیاتی خطوط نیروی برق راهنمایی لازم خواسته شود و اجازه کتبی کسب گردد و در هر حال نظر وزارت آب و برق باید ظرف مدت یک ماه از تاریخ وصول درخواست اعلام شود.

ماده 9 - حریم کابل‌های زیر زمینی که در معابر و راهها گذارده می‌شود در هر طرف نیم متر از محور کابل و تا ارتفاع دو متر از سطح زمین خواهد بود و در موردی که کابل با سایر تاسیسات شهری از قبیل لوله کشی آب و فاضلاب، کابل تلفن و نظایر آن تقاطع نماید استانداردهای متداول شبکه‌های انتقال و توزیع و نیروی برق باید رعایت شود.

ماده 10 - رعایت حریم و استانداردهای مصوب خطوط نیروی برق از طرف کلیه سازمانهای دولتی و غیر دولتی الزامی است و در هر مورد که سازمانهای دولتی بخواهند اقدام به ایجاد تاسیسات جدید نمایند که با خطوط نیروی برق تقاطع نماید یا در حریم آن واقع شود این عمل با جلب موافقت وزارت آب و برق یا موسسات و شرکتهای تابع آن انجام می گردد. در مواردی که خطوط جدید نیروی برق از روی تاسیسات موجود تلگراف و تلفن و راه و راه آهن عبور می نماید حریم و استانداردهای آن موسسات از طرف وزارت آب و برق یا موسسات و شرکتهای تابع باید رعایت شود و انجام طرحهای جدید با موافقت قبلی موسسات مربوط خواهد بود.

ماده 11- به منظور اطلاع صاحبان اراضی و املاک واقع در مسیر خطوط نیروی برق و بالاخص جلب توجه آنان به اجرای مفاد مواد 16 و 18 و 19 قانون برق ایران وزارت آب و برق با موسسات و شرکتهای تابع از طریق نشر آگهی در جراید محل یا الصاق آگهی در تابلو شهرداریها یا توزیع آن در مسیر خط به طریق ممکن یا پخش آگهی از رادیوهای محلی و یا سایر وسایل مقتضی آغاز اجرای عملیات طرح خط نیروی برق را اعلام خواهند داشت.

لایحه قانونی راجع به اشخاصی که بدون مجوز قانونی به منظور بهره‌گیری از آب و برق تاسیسات وزارت نیرو و شرکتها و سازمانهای تابعه اقدام می‌نمایند.
مصوب ۲۵ اسفند ۱۳۵۸

شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران

ماده واحده: هر شخص حقیقی و حقوقی که بدون مجوز قانونی و بر خلاف موازین شرعی و قانونی به منظور بهره‌گیری از آب و برق تاسیسات وزارت نیرو، شرکتها و سازمانهای تابعه، خود سرانه اقدام نماید در دادستانی کل انقلاب اسلامی ایران قابل تعقیب خواهد بود.

تبصره: سازمانهای آب و برق در سراسر کشور و سپاه پاسداران و به طور کلی قوای انتظامی موظفند در تشکیل پرونده و معرفی مرتکب به دادستانی کل انقلاب اسلامی ایران اقدام و تحت نظر و دستورات مراجع مزبور انجام وظیفه نمایند.

قانون الحاق یک تبصره به ماده (1) لایحه نحوه خرید مصوب 88/2/2
تبصره : در مواردی که اسناد یا اقدامات دستگاههای اجرایی مبنی بر مالکیت قانونی
(اعم از اینکه به اشخاص حقیقی و حقوقی واگذار شده یا نشده باشد) به موجب احکام
لازم الاجراء قضایی ابطال گردیده یا می گردد، دستگاه مربوطه موظف است املاک یاد
شده را به مالک آن مسترد نماید لکن چنانچه در اثر ایجاد مستحدمات یا قرارگرفتن
اراضی مذکور در طرحهای مصوب .

استرداد آن به تشخیص مرجع صادر کننده حکم باشد دستگاه اجرایی ذیربط می تواند با تامین اعتبار لازم نسبت به تملک این قبیل املاک مطابق این قانون اقدام نماید. در صورتی که حکم دادگاه مبنی بر خلع ید یا قلع و قمع صادر شده باشد دادگاه مزبور با درخواست دستگاه اجرایی دستور متوقف اجرای حکم مزبور را صادر و دستگاه اجرایی ذیربط موظف است ظرف مدت شش ماه از تاریخ صدور دستور توقف نسبت به پرداخت یا تودیع قیمت روز املاک یاد شده اقدام نماید.

لایحه قانونی رفع تجاوز از تاسیسات آب و برق کشور
مصوب ۳ تیر ۱۳۵۹

شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران

ماده ۱- هر کس از آب لوله کشی، انهار آبیاری، شبکه‌های توزیع و خطوط انتقال نیروی برق استفاده غیرمجاز نماید یا در تاسیسات آب و برق دخالت غیرقانونی کند به پرداخت مبلغ بیست تا پنجاه هزار ریال جزای نقدی و رفع تجاوز و اعاده وضع سابق به حبس جنحه‌ای از ۶۱ روز تا شش ماه و در هر دو حال به جبران خسارات وارده محکوم خواهد شد؛ چنانکه عمل مرتکب بر طبق قوانین دیگر مشمول مجازات بیشتری باشد به اشد مجازات محکوم می‌شود.

ماده 2- هرگاه استفاده یا دخالت به نفع اشخاص حقوقی باشد مجازات مقرر در ماده 1 درباره مدیر مسئول شخص حقوقی اعمال خواهد شد؛ مگر آنکه مشارالیه اثبات نماید که دستور دهنده شخص دیگری بوده که در این صورت مجازات مقرر درباره دستور دهنده اجرا خواهد شد.

ماده 3- مجازات پیش بینی شده در ماده 1 برای کارگران و افرادی نیز که به دستور دیگری در تاسیسات آب و برق دخالت غیر قانونی می کنند مقرر است .

ماده 4- هرگاه مرتکب یا کارگران و افراد مذکور از مستخدمین شاغل یا بازنشسته سازمانهای ذیربط باشند به حداکثر مجازات مقرر در ماده 1 و انفصال موقت از شش ماه تا سه سال و یا انفصال دائم و قطع حقوق بازنشستگی در مورد بازنشستگان محکوم می شوند.

ماده 5- افرادی که قبل از تصویب این قانون مرتکب اعمال مذکور در ماده 1 شده‌اند مکلفند ظرف یک ماه از تاریخ اعلام سازمانهای ذینفع ، هزینه خرابیهای حاصله و به تشخیص سازمانهای مذکور بپردازند، در غیر این صورت به مجازات مقرر در همان ماده و رفع تجاوز ، ترمیم ، اعاده وضع سابق و جبران خسارت وارده محکوم خواهند شد.

ماده 6- تعقیب کیفی و اجرای احکام صادره در هر مرحله که باشد در صورت ترمیم خرابیها دستور رفع تجاوز و اعاده وضع سابق با گذشت سازمانهای ذینفع موقوف خواهد شد.

ماده 7- دادرها پس از وصول پرونده و به درخواست سازمان ذینفع فوراً و خارج از نوبت دستور رفع تجاوز و ترمیم خرابیهای حاصله و اعاده وضع سابق را به هزینه مرتکب خواهند داد. هرگاه مرتکب از تادیه هزینه خودداری نماید سازمان ذینفع با اجازه دادرها برای ترمیم خرابیها و اعاده وضع سابق اقدام خواهد نمود و سپس هزینههای انجام شده را به اضافه 10% مرتکب وصول خواهد کرد.

ماده 8- هرکس نسبت به عملیات اجرایی که به منظور احداث تاسیسات آب و برق انجام می‌شود مزاحمت یا ممانعت به عمل آورد، به حبس جنحه‌ای از 61 روز تا شش ماه و جبران خسارت وارده محکوم خواهد شد. بعلاوه دادرها مکلفند به درخواست سازمانهای ذینفع فوراً و خارج از نوبت دستور رفع مزاحمت و ممانعت صادر نمایند.

ماده 9- چنانچه در مسیر و حریم خطوط انتقال ، توزیع نیروی برق ، حریم کانالها و انهار آبیاری احداث ساختمان یا درختکاری و هر نوع تصرف خلاف مقررات شده یا بشود؛ سازمانهای آب و برق بر حسب مورد با اعطای مهلت مناسب با حضور نماینده دادستان مستحذات غیر مجاز را قلع و قمع و رفع تجاوز خواهند نمود. شهربانی و ژاندارمری مکلفند که به تقاضای سازمانهای ذیربط برای اعزام ماموران کافی و انجام وظایف مزبور اقدام نمایند.

ماده 10- اعطای پروانه ساختمان و انشعاب آب و برق و گاز و سایر خدمات در مسیر و حریم موضوع ماده 9 ممنوع است.

با تشکر

